KATASZTRÓFÁT JELENTENE A VILÁGGAZDASÁGI ÉRTEKEZLET KUDARCA

IRTA: WILLIAM BORAH szenátor, az amerikai szenátus külügyi bizottságának elnöke

A világgazdasági értekezlet fontossága a világ összes népei szempontjából nem kisebb, mint amaz első nagykonferenciáé, amelynek az volt a feladata, hogy formába öntse a békeszerződéseket és a nemzetek közötti vitás ügyeket, a háboru végének időpontjában uralkodó helyzettel összhangba hozza. A megoldást követelő feladat olyan emberfelettien nagy hogy alig gondolhatunk szorongó érzés nélkül az értekezlet esetleges eredményeire. Közvetlen emberi ügyek rendezéséről van itt szó, amelyektől nemcsak a népek, de az egyesek sorsa is függ. Ha az értekezlet nem találja meg a közvetlenül fe t rnyosuló kérdések megoldására alkalmas programot, ha a napirend pontjaiban nem hoz kimondott eredményeket, akkor a világ az emberi nyomoruság hosszu időszakára készülhet el. Kérdésessé válna az, hogy az emberiség egyáltalán megélhet-e továbbra is.

Az értekezlet lényege és feladata a következő:

A megoldatlan kérdések egész sora a világháboru következménye, vagy pedig az ugynevezett békeszerződések folyó mánya. Az emberiség addig nem fog fellélegzeni és fe'lédése mindaddig nem kezdődhetik meg, amig ezek a nehéz kérdések ennek utjában állanak és áthághatatlan akadályokként elzárják a kifelé vezető utat. Én tehát nem olyan helynek tekintem az értekezlet tárgyalóhelyiségeit, ahol az adósságokat más előnyök ellenében leirják, áruba bocsájtják. Itt nem kupecek apró alkuvásairól van szó. A kérdés ez: "Lehet-e olyan munkatervet felállitani, amely megadja az emberi társadalom számára azt a lehetőséget, hogy felemelkedjen elesett helyzetéből, ame'y életre kelti a kereskedelmet és a forgalmat és feltámasztja a gazdasági törvényszerüségek hatóerejét?" Ezen az értékezleten sorra kell venni minden kérdést, amely a világ fellendülésének utjában áll: a jóvátételt a valuta-kérdést, a közgazdaság korlátozásait és a fegyverkezést.

Habár itt, e helyen csak a magam véleményét nyilvánithatom, joggal állitom, hogy habozás nélkül megoldanám az adósságok rendezésének kérdéseit is, ha ezzel az összes fenyegető kérdések megoldást nyernének.

Mélyreható, egész munkát kell végezni, ha azt akarjuk, hogy az eredményes legyen. A gyümölcsöző munka azonban lehetetlen akkor, ha nem minden nagy nemzet veszi ki belőle a részét és nem értenek valamennyien egyet.

A Brit birodalom pénzügyminisztere nemrégiben tartott beszédében csupán a nemzetközi kötelezettségek rendezéséről szóló vitát helyezte kilátásba. Ha ez a kijelentés az angol óhajok teljes terjedelmét jelenti, akkor a kezdet nem nagyon biztató. Más és legalább is olyan fontos kérdésekről, aminő például a pénzrendszerek problémája, ebben a beszédben nem történt említés. Ha ezekben a kérdésekben, amelyek legalább is olyan fontosak, mint a nemzetek közötti adósságok tisztázására váró részletei, Angliának nincs kezdeményezni és javasolni valója, akkor mi, amerikaik, akik a piacok megnyitásában, a kereskedelmi forgalom fellendülésébe és az árak emelkedésébe vetettük hitünket, csalódni fogunk.

Az az értekezlet, amely csak a nemzetközi adósságok rendezésére és a kötelezettségek tisztázására szoritkozik, már kezdettől fogva eredménytelenségre van kárhoztatva.

Annak a felfogásnak kell felülkerekednie, hogy a kérdések megoldásának a nép a letéteményese. Minden uj megállapodás utja a trvényhozásokon keresztül vezet és mindegyiknek fel kell vennie a harcot az egyes országok közvéleményével. Amerika népe azonban semmi körülmények között nem fog hozzájárulni az adósságkérdés háttérbe tolásához, ha azt nem kiséri azoknak a problémáknak a megoldása, amelyek részben — és nagyobb részben — a világgazdaság jelenlegi békétlen, káros és terméketlen állapotát okozták.

Angol részről ismételten rámutattak az amerikai farmer sorsára és örömmel vették tudomásul, hogy minden jel szerint most már jobb idők következnek az amerikai gazdákra. Az amerikai gazdavilág azonban tisztában van a jelenlegi viszonyokkal és ismeri ezeknek okát is. Nagyon is jól emlékszik arra, hogy miért és miként vesztette el piacát és ismeri már azt az utat s, amely ennek visszaszerzéséhez vezet. Éppen ezért azzal is tisztában van, hogy a háborus adósságok eltüntetése, leszállitása, vagy háttérbe tolása reá nézve nem jelent mentséget. Amerikának a gazdasági kérdések megoldására irányuló törekvése nem maradi előitéleten, vidéki gondolkozásmódon, vagy a kisember ismerethiányán alapul. Azok, akiknek az értekezlet ellenőrzése a feladatuk, nagyon jól tudják, hogy kenyérkérdésekről van szó, amelyek parancsolójellegüek. Megértést kell létrehozni és alkalmazkodni kell, hogy a legszélesebb és legigazságosabb alapon meg lehessen nyugtatni a nép lelkiismeretét és elnyerni meggyőződését.

Beszélgessünk

Az angol népnek négy nagy baja az iszákosság, a vérbaj, a tüdővész és a rák. S a haladottabb fölfogásu és tisztább akaratu egyének az angolság között fel is veszik a becsü'etes és hosszantartó küzdelmet e-me négy nagy veszély és kisértet ellen.

Nékünk, külföldi magyaroknak, főként akik valamely angol birodalmi területre helyeztük át boldogulásunk terét, tudnunk kell ezt s nem volna semmi értelme annak, hogy ne tartsunk együtt a jobb érzésü angolsággal a közveszélyek legyőzésében. Abban a pillanatban, amidőn Kanadába sodrodtunk, nemcsak fizikailag veszünk részt az előre el nem gondolható küzdelmekben, hanem szellemileg, értelmileg és erköl csileg is. S éppen ezért ismernünk kell Kanadának nemcsak földrajzi fekvését és fizikai adottságát, hanem az irányitó elemek eszmevilágát s a nemzet gerincének a magatartását életfelfogását és erkölcsi állásfoglalását.

Lassanként oda alakul már a helyzet, hogy nekünk magyaroknak ki kell venni a részünket becsületesen a különféle társadalmi kérdésekben. De sohasem fogunk lényegében tévedni, ha az összes kérdések megoldásában a lehető legjobb szempont vezet bennünket.

A magyar alkotási vágy és értelmi képesség, valamint az ősi akarat abban mutatja meg igazi rendeltetését más népek között, hogy a magyar szellem szolgálatát érvényesiti mindig a jobb célok és törekvések megvalósitásában, még pedig teljes összhangban a nemzeti s társadalmi egységgel. Ebben az igazi magyar tudás sohasem árt, hanem csak használ. És mint magyaroknak sohasem szabad az utolsó sorokban, a semmitevés árkaiba vonulni. A mi helyünk a küzdés, a felülemelkedés, a győzelem s azt ott találjuk az első sorokban.

Egy orvos tudja nagyon jól, hogy lesz mindig betegség, de ha becsületes, akkor lelkiismeretesen küzd a betegség ellen. S ekként egy igazi magyar készséggel veszi fel a küzdelmet minden társadalmi kihágás, baj és veszély ellen. S a küzdelem diadalra vezet, ha egyben a jónak s a nemesnek egyengetünk utat.

Asszonyoknak

Lementem a kertbe egy reggel az ebédhez való zöldségért. Ahogy kiléptem a napsütésbe, eszembe jutott egy szózat, amit a mult vasárnap hallottam "Mindég csak arra gondoljunk ami gyönyörü és szeretetteljes"

Fölnéztem a halványkék égre és fölnéztem a szép szilfára és a teljes zöldjükben pompázó fákra a vigan folydogáló patak partján. Valami csendes békességgel tölti el a lelkem és ahogy tovább elnézem látom, hogy felnyulnak az égbe, az alsó ágak még lanyhány és hivogatón hajlanak az anyaföld felé, mintha csak barátságosan hivogatnák az emberi halandót az árnyékukba. A fáktól a szemem a méhes felé vándorolt, a méhek azok a szorgalmas kis rovarok, hogy igyekeznek az édes aratással és gyüjtéssel most mig meg van az alkalom és annak az ideje.

Mennyi leckét és mennyi sok jó. példát tanulhatunk tőlük, munka, szorgalom, takarékosság és csodás álhatatosságot. Hányszor kell nekik ki és visszarepülni, amig egy font mézet összegyüjtenek. A szép fehér kassok föl vannak állitva gyönyörü szinpompás virágágyak közé. Van ott liliom, magas és méltóságteljes teljes kék és fehér szinben lengedezik a lanyha gyenge szélben, ugyhogy a költő megénekelhetné, a festő meg a szinpompákról álmodna. Gyönyörü és a minden szinekben gazdag árvácska, rezeda a kellemes illatával, mályva, viola és kék nefelejts. Kell-e még valami gyönyörübb, mint a sok különböző virág a sugármagos fákkal a háttérben.

Nem különös ez? Pedig csak zöldségért mentem ki és meg láttam az Isten hatalmas és gyönyörü alkotását a természetben. Öröm, béke és nyugalom van itt. Nem felséges-e és szeretetteljes ez a kép, mintha csak fölszállna az ember lelke egy pillanatra a magasabb rétegbe a közönséges földi életből. Tele van a természet ilyen csodás képekkel, csak kell hogy észrevegyük. A munka nehéz, de a jutalom nagy.

Demkó Zoltánné.

Letartóztatták Athén rendőrfőnökét

A görög fővárosban rendkivül nagy az izgalom és a nyomozás adatai immár kétségtelenné teszik, hogy a Venizelosz volt miniszterelnök ellen elkövetett merényletet Polyfronopulosz, Athén rendőrfőnöket szervezte meg magasrangu rendőrtisztviselők segitségével. Polyfronopuloszt akkor tartóztatták le, amint két rendőrtanácsossal épen hazatérőben volt a malagassziai erdőből. Ebben az erdőben találták meg a merénylők automobilját, közvetlenül azután, hogy valaki felgyujtotta az automobilt.

Szemtanuk látták, hogy a rendőrfőnök kicserélte az autó rendszámtábláját. A főállam ügyész a letartóztatás után azonnal jelentést tett Caldarisz miniszterelnöknek, mire Caldarisz rendkivüli minisztertanácsot hivott össze, amelyen kimondották, hogy a kormány a legszigorubb vizsgálatot rendeli el, tekintet nélkül az ügyben szereplő személyek állására. Kondylisz tábornok, hadügyminiszter a minisztertanácsról jövet közölte az ujságirókkal, hogy a bünösök hamarosan elveszik méltó büntetésüket.

LELŐTTEK A SZERB HATÁRŐRÖK EGY MAGYART

Varga Mihály horgosi lakos, aki magyar területen lakó ismerősei látogatására átment a határon, este elindult visszafelé. Alig tett harminc lépést juszláv területen, a jugoszláv határőrök észrevették, mire Varga félelmében a magyar határ felé kezdett sietni. A jugoszláv határőrök sortüzet adtak rá és Varga egyik golyótól sziven találva holtan esett össze, néhány lépésre a magyar határtól.

BÚCSU

IRTA: GÁSPÁR JENŐ

A harangok szünet nélkül zengtek, zugtak.

Egyetlen-egy imádság volt a völgy és voltak a hegyek. A napfény szelid sugarai felkapták az ércnyelvek énekét és elvitték fel a magas hegyekre, s meglengették az évszázados fenyők fölött. A fenyők alázatosan meghajtották koronájukat mint a lobogók és zászlók, amelyek ott imbolyogtak a végeláthatatlan menetben, amely mint valami hatalmas is sines látva hömpölygött le- s fel a Kálvária utjain. A hegy meredekét ellepő borókabokrok s fehér nyirfák feszes vigyázzban tisztelegtek a bucsusoknak akik messze földekről jöttek el dicsérni a csodatévő csiksomlyói Máriát, s ajkukon már harmadnapja zengett szünetlenül az ének:

Szentséges, Szüz Mária,
Szép liliomszál!

A harangok szünet nélkül zengtek, zugtak. A bucsusok tizezrei ott hömpölyögtek a Kissomlyó oldalán az utolsó nagy kikerülésen, hogy aztán este elinduljanak a hegy alól s visszatérjenek a messze falvakba. A kéttornyu kegytemplom csaknem üresen állt, csupán csak az öregek és a tehetetlen koldusok imádkoztak a padokban s a templom küszöbén. S mig odakint a hegyen boldogan és a hit erejével ezer és ezer szájon zengett a csodatévő Szüz dicsérete, bent a templomban öregasszonyok reszketős, gyenge hangja énekelte

Máriát dicsérni,
Hivek jöjjetek!

A főoltár mögött, a csodatévő szoborhoz vezető lépcsőkön fiatal lány térdepelt. Fent szeliden és jóságosan mosolygott a Szüzanya, lábai rátiportak a földgömböt körülölelő kigyókra, jobb kezében jogart tartott és balján a kis Jézus pihent. A templomban tömjénfüst uszott és a harangok szava beszürődött a szép délutánból. Hervadt virágok és koszoruk hevertek a szobor lábánál s elégett gyertyák csonkjai fehérlettek. A leány sokáig szótlanul nézett fel a szobor arcába. Aztán a lefojtott sirás visszatarthatatlanul buggyant ki szájján.

Már napok óta fojtogatta. Nem is napok, hanem hónapok óta. Mióta megtudta, hogy Andris a szép és kacér Györgypál Mári körül legyeskedik, s mióta érezte és látta, hogy a faluban mindenki rajta, az elhagyott leányon mosolyog. Györgypál Mári, amellett, hogy szép volt és kacér, még első leány is a faluban, az első gazda lánya, s nem csoda, hogy Andris hüsége megingott. Pedig hogy igérte neki az örök hüséget, s ő hogy hitte minden szavát, minden mosolyát, minden igéretét. Ugy volt, hogy farsangkor meg is tartják az esküvőt, s most vége mindennek, hacsak a csodatévő Mária nem segit. Azért is jött el a bucsura, hogy könyörögjön a Szüzanya előtt, aki minden megtört és csalódott sziv vigasztalója.

Pedig mennyit szenvedett az alatt az idő alatt is, amig a messze Háromszékből idáig ért tek. Látnia kellett mind a három nap alatt, hogy Andris szünet nélkül Györgypál Márival volt, vele énekelt, vele imádkozott, neki hozott vizet a forrásból, ha megáltak pihenni, neki szedett vadvirágokat az erdőkben, amelyeken keresztülvágtak, hogy röviditsék az utat, s ő rá alighogy ránézett. Ha tele lett volna lelke bünnel, akkor is mind levezekelte volna ez alatt a három nap alatt, pedig semmi más büne nem volt, mint az, hogy gyülölte Márit, aki elrabolta tőle Andrist és tele volt a szive keserüséggel. Gyülölte Györgypál Márit mert tudta, hogy nem szereti a legényt, s csak hiuságból vette el s azért, hogy keserüséget okozzon neki, akit már gyermekkorától kezdve, az iskola padjaitól kezdve vetélytársának tartott. És tele volt a szive keserüséggel, mert nagyon-nagyon szerette Andrist.

Letörölte könnyeit, de a sirás csak nem akart alább hagyni. Aztán apró, kis bucsus-batyujából kék papiros-csomagot vett elő és lassan kibontotta. Hat fehér gyertyácska került elő a papirból. A leány térdein felkuszott egészen a szobor lábához és óvatosan meggyujtotta az első gyertyát. Aztán szinte bocsánatkérően oda ragasztotta a hideg kőlépcsőre. A Szüzanya mosolyogva nézett le az oltár magasságából. Jóságosan mosolygott és ez mintha bátoritó lett volna. A leány meggyujtotta a második gyertát is, aztán a többit, s egy perc mulva már mind a hat ott égett, lobogott a szobor lábánál. És lángjuk fölött csillogó könnyekben fürdött a szenvedő leányarc. Nézett fel a Szüzanyára, s vonagló szája alázatosan suttogta:

— Csodatévő Mária, könyörülj rajtam. Az ő nevére hat gyertyát gyujtottam, mert hat betüből áll az ő drága neve. Andris, Bögözi Andris. Szüzanya, add vissza nekem őt, alázatos leányodnak!

Kitárta két reszkető karját s a magasba nyujtotta a szobor felé. A faszobor aranyglóriólája ugy csillogott, mint a nap s a tornyokban ünnepélyesen zúgtak a harangok. A hegy fe lől beszürődött a bucsusok éneke s a templom küszöbén térdelő koldusok átvették az imádságot. Az oltár fölött szeliden mosolygott a csodatevő Mária. Jóságosan nézett le a lábainál térdelő leányra, siró szemeire, könnyes arcára, meg gyötört életére s kitárt, feléje reszkető két karjára, szelid kezeire, amelyekben, mintha vérző, sebekkel boritott szivét tartotta volna könyörögve. Nézte nézte a csodatevő Mária a siró leányt, s mintha alig észrevehetően megmozdulta volna, virágokkal telerakott öléből egy elhervadt gyöngyvirág hullott a leány fejére. A leány lehunyt szemekkel, kitárt karokkal térdelt lábainál s valami megbékélt, szelid mosolygás öntötte el az arcát. Két kitárt karja odasimult a szobor lábaira, mintha nem akarna onnan elszakadni, amig valami csoda nem történik.

— Anikó! — hangzott egyszerre a hátamögött egy suttogó hang.

A leány megreszketett, mint ha villámlás vakitotta volna el a szemeit és a jólismert hangra meglepetten fordult hátra.

— Andris — suttogta és csodálkozva, értelmetlenül és mégis hivőn felnézett a szoborra.

— A kereszt már indul haza felé — mondta a legény. — Nem láttalak a kikerülésen. Aztán mindenhol kerestelek. Gondoltam, hogy itt vagy. Mit csináltál itt annyi ideig?

— Imádkoztam a Szüzanyához, — mondta a leány és már mosolygott.

— Látom, gyertyát is gyujtottál, — szólt zavartan a legény.

— Igen, — mosolygott Anikó.

— De miért hat gyertyát, Anikó? A te neved öt betüből áll

A leány felnézett ujra a szoborra, majd lehajtotta a fejét. Sokáig hallgatott, aztán ujra megrázta vállait a sirás.

— Mi bajod? — ijedt meg a legény.

A leány ahelyett, hogy válaszolt volna a kérdésre, szepegve mondta:

— A Szüzanyához imádkoztam, hogy adjon vissza nekem téged. Azért gyujtottam gyertyát is. A te nevedben, Andris.

A leány végigsimitotta homlokát, mintha csak most ébredt volna fel valami rossz álomból

— Az én nevemben, Anikó. Valóban hat betü, hat gyertya

— Igen, — suttogta a leány

A legény állt a szobor előtt, s mintha nem akarná hinni, egyenkint számlálta meg neve betüire a gyertyákat:

— A-n-d-r-i-s.

A leány zavartan sütötte le szemeit. A legény felnézett a szobor arcába kemény, lázadó nézéssel. Aztán megszégyenülten hajtotta le a fejét, s zavartan forgatta kezében kalapját. Néhány perc telt igy el. Kint zugtak a harangok és a hazatérő bucsusokat gyülekezésre hivták a minisztránsok csengői. A legény hátranézett a templomajtó felé, aztán ujra felemelte szemeit a szoborra. Most két jóságos, meghatott, bünbánó és szelid férfikönny csillogott bennük. Aztán letérdelt a leány mellé. Megfogta kezét s másik kezével szeliden megsimogatta arcát. A leány száján most az öröm sirása buggyant ki és feje a legény vállára csuklott.

Felálltak. A legény kézenfogva vezette végig a leányt a templomon. Az ajtó előtt már indulásra készen állt a bucsusok csapata. Györgypál Mári ellenséges szemekkel nézett a templomajtóban álló párra aztán gőgösen elhuzta a száját. A lobogók a magasba lendültek, a csengők élesen szóltak s az előénekes reszkető hangon kezdte az éneket:

•

Szentséges, Szüz Mária,
Szép liliomszál!

•

A legény szorosan fogta a leány kezét. Mintha sohasem akarná elengedni. S Anikó érezte, hogy soha sem is fogja elengedni. A templom küszöbéről még visszanézett a csodatevő Mária szobrára és meghajtotta a fejét.

A szobor az oltár fölött jóságosan és szeliden mosolygott vissza.

KASZAVÁSÁR

IRTA: MIKSZÁTH KÁLMÁN

Tanuja voltam egyszer, midőn Csomák Gergely uram benyitott a vaskereskedésbe.

— Szerencsés jónapot! — mondá.

— Mi tetszik?

— Kasza kellenék.

A kereskedő ugrik és egy csomó kaszát tesz eléje. Csomák uram ellenséges szemmel bandzsit a kaszák felé .

— Ágyújegyüt adjék az ur— szól megvetőleg elfordulva a kaszáktól.

A kereskdő visszarakja a bikajegyü kaszákat és az ágyujegyüekből hoz néhányat.

— Termett ott még több is, — szólt oda félvállról.

A kereskedő türelmesen eléje szállitja minden ágyujegyü kaszáját.

Csomák Gergely szeme végigsiklik valamennyin, de a világért sem nyulna egyikhez sem. Elkezdi a fejét vakarni

— No, mi a baj még?

— Hogy voltaképpen mégis csak hadd lám a bikajegyüeket

Mit tehetett egyebet, mint ujra visszahurcolni a bikajegyü kaszákat.

Gergely gazda most már szinte maga is röstelli a dolgot s csakugy találomra a sok közül veszi kezébe az egyiket.

Behunyja először a jobb szemét, ugy néz végig rajta, aztán a balszemét hunyja be, miközben már függőlegesen tartja a kaszát, majd lereszti a hegylvel, végül pedig fölemeli a feje fölé s alulról sandit rá hosszadalmasan.

— Hogy ez? —veti oda közönbösen.

— Két forint.

— Ez a kasza? — kérdi gúnyosan. — Nem lehet az! Már ez a kasza?

Végigfekteti a pudlin s a kezével egy vonalat huz a levegőben, amerre a nyél fog bekövetkezni, hogy miképp veszi majd ki magát. Aztán a bütykös nagyujját végighuzza a pengéjén, mind a két oldalon, megkopogtatja négy-öt helyen a mutatóujja kalácsával, majd leereszti a földre és a féltérdén meghajlitja.

— Hm ... No ... Igazán két forint ez a kasza?

A kereskedő eszküszik, nem adhatja olcsóbban. Neki magának is annyiban van.

— Pedig nincs jól kiégetve, hallja az ur.

— A legfinomabb angol kasza.

— Ugyan ne tegyen bolonddá az ur, ócska kaszából van ez megkalapálva.

— Kitünő materia! Holtig el tart.